

بصیر به‌خوبی متوجه این دسیسه شدند و کاری کردند که ارتش خود شاه، اقدام به تخریب آن توسط سپهبد نادر باتمان قلیچ کرد.

حیدری چرانی بیان کرد: یکی دیگر از اقدامات مرحوم آیت‌الله بروجردی، تلاش برای منع به‌کارگیری بهائیان در امورات مملکتی بود. به‌عنوان مثال عبدالکریم ایادی، بیش از هشتاد سمت اجرایی در کشور داشت.

● **دوران رشد و توسعه**

این پژوهشگر تاریخ معاصر بیان کرد: دوران امام راحل‌ﷺ و انقلاب اسلامی، دوران رشد و توسعه حوزه بود و در زمینه مقابله با بهائیت، هیچ دورانی را نمی‌توان با این دوره مقایسه کرد. مبلغان بهائی به‌صراحت می‌گویند که آنها در هیچ دوره‌ای به‌اندازه این دوره اخیر، سختی و مشقت نکشیده‌اند.

وی اظهار کرد: روش مقابله امام راحل‌ﷺ با بهائیان بسیار قاطع بود. ایشان آنها را فرقه نمی‌دانستند و از همان ابتدا، آنها را ابزار دست استکبار و رژیم صهیونیستی می‌دانستند که در ادامه نیز، این مسئله کاملاً عیان شد. این پژوهشگر تاریخ معاصر بیان کرد: امام راحل ادبیات جدیدی را نسبت به بهائیان شکل دادند که تا پیش از آن سابقه نداشت: زیرا آنها را یک دستگاه کاملاً ضد دینی و حتی ضد ملی قلمداد می‌کردند که کار آنها جاسوسی برای اسرائیل و استکبار جهانی است.

وی گفت: پس از انقلاب نیز، مقابله با بهائیت در حوزه علمیه قم، به‌شکل سازمانی توسعه یافت و مؤسساتی برای پاسخ به شبهات بهائیت و مقابله با آنها شکل گرفت.

حیدری چرانی در پایان اظهار کرد: برخی سؤال می‌پرسند که که چرا بهائیت با این همه تلاش از بین نرفته است که این سؤال درستی نیست: زیرا همان‌گونه که امام راحل به‌خوبی بیان کردند، بهائیت عامل دست استکبار است و تا زمانی که استکبار باشد، آنها هم حضور دارند؛ ولی نفوذ آنها در ایران با انقلاب اسلامی، به‌شکل بسیار زیادی کاهش یافت.

بازشناسی روش علمای قم

در مبارزه با بهائیت در یکصدسال اخیر

تبلیغ به مناطق مختلف کشور اعزام می‌کردند؛ مثلاً ثبت شده است که مرحوم حاج شیخ، افرادی چون انوری را که مورد اکرام ایشان بود، برای تبلیغ و مقابله با بهائیت به همدان می‌فرستند.

وی اظهار کرد: پس وفات حاج شیخ عبدالکریم حائری‌ﷺ مراجع ثلاث، جانشین ایشان شدند و به تقویت حوزه کمک کردند. این سه نفر نیز، در این زمینه پیشینه مقابله با بهائیت داشتند. وی یادآور شد: آیت‌الله حجت‌ﷺ، مدرس بسیار قوی بودند. آن زمان در قم نیز بهائیان فعالیت می‌کردند و مردم شیعه قم هم نسبت به آنها حساسیت داشتند و اختلافات و درگیری فیزیکی بین آنها در می‌گرفت. وقتی این مسئله به آیت‌الله حجت عرضه شد، ایشان گفت: راه دفع چند نفر بهائی و امر به معروف، مباحث و جنجال نیست و می‌توان با روش‌های فقهی و اجتماعی، این مسائل را در قم حل کرد و با آنها مبارزه کرد. ایشان می‌گفتند که اگر مردم کتب بهائیت را بخوانند، به پیچ بودن ماهیت معلومات آنها پی می‌برند.

این پژوهشگر تاریخ معاصر ادامه داد: پس از آیت‌الله حجت، آیت‌الله خوانساری‌ﷺ از مراجع ثلاث نیز، راهکار جدی در این عرصه داشتند. نماز باران ایشان در قم که در خاکفرج برگزار کردند، از جمله نقاط عطف این دوران است.

وی افزود: در آن زمان آمریکایی‌ها اردوگاهی در قم و در محله خاکفرج برپا کردند. وقتی که مردم از آیت‌الله خوانساری در خواست نماز باران کردند، بهائی‌ها به آمریکایی‌ها گفتند: این افراد می‌خواهند، با شما مقابله

نشست علمی مجازی «بازشناسی روش علمای قم در مبارزه با بهائیت در یکصدسال اخیر برگزار شد. به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت حیدری چرانی در این نشست گفت: رضاشاه و حکومت پهلوی با نمادهای دینی به‌خصوص حوزه مقابله می‌کردند و در دوره پهلوی دوم، به‌شکل گسترده‌ای، بهائیان در امور مختلف کشور نفوذ پیدا کردند.

وی افزود: آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری‌ﷺ با اتخاذ یک سیاست و روش حکیمانه، هم حوزه را حفظ کردند و هم توانستند، با بهائیت به‌شکل جدی مقابله کنند.

این پژوهشگر تاریخ معاصر بیان کرد: یکی از اقدامات جدی مرحوم حاج شیخ، صدور فتاوی کاربردی و جالب توجه علیه بهائیان بود؛ مثلاً در سؤالاتی که از ایشان در خصوص کفر و ایمان بهائیان مطرح می‌شد، پاسخ دادند که کافر کسی است که اصل دین و خدا و پیامبر‌ﷺ و یکی از ضروریات دین را قبول نداشته باشد. بهائیان نیز بحث خاتمیت را قبول ندارند؛ مثلاً در بحث دیگری در باب ازدواج با بهائیان، مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری، در پاسخ به این سؤال فرمودند که نمی‌توان با آنها ازدواج دائم یا موقت داشت. مسئله دیگر آنکه مردم در آن زمان، به‌حدی از بهائیت منزجر بودند که فکر می‌کردند، حتی نمی‌توان با کسی که احکام بهایی‌ها را می‌داند نیز ازدواج کرد که مرحوم شیخ این بحث را رد کردند.

وی اظهار کرد: یکی از کارهای دیگر ایشان، اعزام مبلغ است. پس از احیای حوزه علمیه می‌بینیم که روند اعزام مبلغ ایشان نیز آغاز به‌کار کرد. در واقع اعزام مبلغ به شهرستان‌ها، از مهم‌ترین فعالیت‌های آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری بود.

حیدری چرانی بیان کرد: حاج شیخ در زمینه اعزام مبلغ، دارای یک ظرافت خاصی بود و کسانی را که اهل سواد بودند، نگه می‌داشتند و افرادی را که دغدغه علم داشتند، به سطح اجتهاد می‌رساندند و مابقی را برای

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث، به تشریح تحولات گسترده سیر اخلاق نقلی در حوزه علمیه قم در صدسال اخیر پرداخت.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمدباقر میرصانع در نشست علمی گسترش و بالندگی رویکرد اخلاق نقلی در بستر حوزه علمیه قم، گفت: مکاتب اخلاقی اسلامی، شامل چهارشاخه اخلاق فلسفی، اخلاق عرفانی، اخلاق نقلی و تلقیقی است.

وی افزود: رویکرد اخلاق فلسفی، بیشتر منطبق بر اخلاق یونانی است. آثاری چون کتاب تهذیب‌الاخلاق ابن‌مسکویه و اخلاق ناصری خواجه‌نصیر در این حوزه به‌نگارش درآمده است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: اخلاق عرفانی بیشتر به دست عرفا نگارش شده و بیشتر سویه‌های عرفانی دارد. شهود و شهود عرفانی، از جمله منابع مهم این رویکرد است.

وی گفت: اخلاق نقلی بیشتر به آیات و روایات اسلامی تکیه دارد. به‌لحاظ روشی نیز این اخلاق، از گزاره‌های تاریخی سود می‌برد و مثل فقه، بیشتر به دنبال یافتن اسناد و نسبت دادن آنها به ائمه علیهم‌السلام و سنت اسلامی است.

حجت‌الاسلام والمسلمین میرصانع یادآور شد: مشکلی که اخلاق نقلی تا پیش از بازتأسیس حوزه علمیه قم داشت، آن بود که این رویکرد بیشتر به دنبال جمع‌آوری اسناد منطبق بر این حوزه بوده است. در این زمینه کتاب‌هایی چون کافی و بحار و… اخلاق نقلی را در خود جای دادند؛ ولی کار اصلی در این کتب آن بود که روایات را ذیل مباحث اخلاقی مطرح کرده‌اند. وی افزود: این کار، کار مثبتی بود؛ ولی باید گامی رو به جلو برداشته می‌شد. اخلاق‌های نقلی تا پیش از صدسال اخیر، دارای فقدان تحلیل و تبیین نظام‌مند و علمی از آموزه‌ها بودند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: در صدساله اخیر، شاهد تحولات بنیادین در این حوزه بودیم. اولین اتفاق، تشکیل حوزه علمیه و با‌به‌نوعی بازتأسیس آن بوده است. در دوران طاغوت مواجهه طلاب با آثار ترجمه غربی و ورود دروس فلسفه اخلاق به درون حوزه علمیه قم را شاهد بودیم که در آن زمان، آیات مصباح و شهید مطهری‌ﷺ با اندیشه‌های غربی آشنا شدند و در منابع اسلامی به دنبال پاسخ‌های در خور بودند.

وی ادامه داد: همین مواجه شدن با آثار ترجمه شدن غربی، موجب ایجاد توجه جدید به اخلاق نقلی شد؛ زیرا مشاهده شد که رگه‌های بحث‌ها در اخلاق عرفانی و

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث بررسی کرد

تحولات شگرف اخلاق نقلی در صدسال اخیر حوزه علمیه قم

فلسفی، چندان متکی به سنت و منابع اسلامی نیست. حجت‌الاسلام والمسلمین میرصانع یادآور شد: با تشکیل حوزه علمیه و مواجهه با آثار غربی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی، اساساً زمینه برای مباحث مختلف از جمله اخلاقی ایجاد شد. این سه مسئله، دست به دست هم دادند تا اخلاق نقلی، تحول عمیقی را تجربه کند.

وی افزود: اخلاق فلسفی، موفق به نفوذ گسترده در جوامع اسلامی شد. غزالی که با اندیشه‌های فلسفی نیز مخالف بود، با حوزه اخلاق فلسفی با حالت کرش وارد می‌شود. ربع کتاب سوم احیاءالعلوم، نظام اخلاق فلسفی را در خود جای داده است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: در نیمه اول قرن دوم، اخلاق یونانی با ترجمه آثار یونانی وارد مجامع اسلامی شد. مواجهه خراسانی‌ها با یونانی‌ها باعث شد که این مباحث بیشتر در ایران نزج بگیرد.

وی گفت: فلاسفه معمولاً با متکلمین مشکل دارند؛ زیرا علم کلام و فقه، یک علم کاملاً اسلامی است. بعدها متوجه شدند که اخلاق یونانی، بیشتر به بحث ملکات درونی می‌پردازد. یونانی‌ها به دنبال تنظیم نظام رفتاری بودند و بیشتر به درونیات می‌پرداختند؛ ولی فقه به رفتار می‌پردازد. سپس فارابی سه علم دینی کلام، فقه و اخلاق را در هم ترکیب کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین میرصانع اظهار کرد: در این صد سال، اخلاق جایگاه خود را به‌شکل کامل بازیافت و باگرفتن پیرایه‌های فلسفی، شکل کامل خود را پیدا کرد.

وی افزود: اخلاق نقل بنیاد، با همت بزرگانی چون شهید مطهری و آیت‌الله مصباح‌ﷺ، در این دوران شکل و مبانی بنیادی خود را از نقل و آیات و روایات گرفت. این

رویکرد به‌شکل کامل رو به پیشرفت است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: وقتی از اخلاق مزین به‌نقل که صرفاً روایاتی را به اندیشه‌های دیگران می‌بندند و اخلاق نقل‌محور که روایات را صرفاً در جزئیات قضا‌یا تأثیر می‌دهد، به اخلاق نقل‌بنیاد می‌رسیم. در همین حوزه علمیه قم و پنجاه سال اخیر، به این نتیجه رسیدند که باید روی روش استنباط کار کنیم.

وی گفت: سه روش در پنجاه‌سال اخیر و در حوزه علمیه پیشنهاد شد که شامل روش اجتهادی، روش معناشناسی و روش فقه‌الحدیثی است. اگر روش اجتهادی که فقه الاخلاق‌هایی که اخیراً نوشته می‌شود، مبتنی بر این روش است و روش معناشناسی و روش فقه‌الحدیثی را بنگیرم، می‌بینیم که چندان تفاوتی با هم ندارند و باید با هم‌گرایی با هم، به نتایج قوی‌تری برسند. حجت‌الاسلام والمسلمین میرصانع افزود: روش معناشناسی می‌تواند، به ما نظام اخلاقی ارائه دهد که بالاتر از گزاره‌های اخلاقی است. روش فقه‌الحدیثی این مزیت را دارد که همه روایات را با هم می‌بینند و با تشکیل خانواده‌های حدیثی و ضرب احادیث، به نتایج خاص خود می‌رسند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه قرآن و حدیث اظهار کرد: اگر بخواهیم اخلاق نقل‌بنیادی که در این صدساله شکل گرفته را تقویت کنیم، باید این روش‌ها را با هم جمع کرده و از آن استفاده کنیم. همچنین در صدسال اخیر، در عرصه اخلاق نقلی، شاهد ترجمه آثار غربی متعددی هستیم. فلسفه اخلاق، از جمله مهم‌ترین مباحث ترجمه‌ای بود که در حوزه ما مورد توجه قرار گرفت. این مباحث در کتب پیشینان ما بود؛ ولی به‌شکل متمرکز بیان نشده بود. در این دوره با زحمت علمایی چون مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی، این حوزه نیز مورد بازشناسی قرار گرفت. در این صدسال، فلسفه اخلاقی مبتنی بر نقل تولید شد که این کار نیز، یک گام بزرگ رو به جلو بود.

حجت‌الاسلام والمسلمین میرصانع یادآور شد: در این دوره دانشنامه‌های جامعی در عرصه دانش اخلاق نقلی تولید شده است. این دانشنامه‌ها با محوریت کتاب میزان‌الحکمه، تألیف آیت‌الله ری‌شهری‌ﷺ شکل گرفت. اتفاق دیگر، شکل‌گیری اخلاق‌های وعظی بود که متأسفانه امروز در حال کم‌رنگ شدن است. افرادی

● ویژه‌نامه حوزه صد ساله ۱ /

برگزاری پیش‌نشست همایش "یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم" در پاکستان

هیئتی از حوزه علمیه قم با حضور حجج‌اسلام والمسلمین ملکی قائم‌مقام مدیر حوزه‌های علمیه در قم، حسینی کوهساری رئیس مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه و امیرخانی مدیر آسیا و اقیانوسیه مرکز ارتباطات و امور بین‌الملل در سفر به پاکستان برای برگزاری پیش‌نشست همایش "یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم"، از مراکز دینی و حوزه‌های علمیه این کشور نیز بازدید کردند.

به گزارش سرویس بین‌الملل خبرگزاری حوزه، این پیش‌نشست با حضور بیش از ۱۰ تن از علما و طلاب کراچی و برخی از ایالت‌های مجاور چون کوئته در نمایندگی جامعة المصطفی العالمیه در کراچی برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری رئیس مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه در این نشست، تحولات و پیشرفت‌های حوزه علمیه قم به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی ایران بسیار چشمگیر دانست و ظرفیت‌های حوزه علمیه قم را در چندین محور برشمرد و گفت: تحول در نظامات جامع حوزه علمیه، تبیین اسناد راهبردی و چشم‌انداز حوزه‌های علمیه، تعریف درختواره رشته‌های تخصصی حوزه، ایجاد انجمن‌های علمی حوزه، بالندگی دروس خارج به ویژه در موضوعات معاصر و جدید، تربیت و تبلیغ زبان‌دانان، تربیت مشاوران دینی، پاسخ‌گویی به شبهات و سؤالات دینی، اعطای خدمات اجتماعی و فرهنگی از سوی حوزه‌های علمیه به جامعه مخاطب در داخل و خارج از جمله این موارد است.

وی در ادامه به تعامل حوزه‌ها و طرح‌های آینده و بنیادین حوزه پرداخت و از آمادگی حوزه علمیه قم برای هم‌اندیشی و تبادل تجربیات علمی و دینی به حوزه‌های دیگر خبر داد.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری در پایان از تلاش‌ها و خدمات علمای برجسته حوزه‌های علمیه کشور پاکستان و از تلاش‌ها و فعالیت‌های جامعة المصطفی العالمیه قدرانی کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین ملکی نیز ضمن تقدیر از نمایندگی جامعة المصطفی و تشکر از حضور علما در این جلسه به مراکز تخصصی حوزه‌های علمیه که بعد از انقلاب اسلامی و به‌ویژه در چند سال اخیر به وجود آمده و تعبیر و تحولاتی که صورت گرفته است اشاره نمود.

وی در ادامه با اشاره به رابطه علم و عمل گفت: علم و تقوا دو بال برای ارتقای آدمی هستند و انسان با این دو بال می‌تواند به مردم خدمت کند و دین و معارف الهی را ترویج کند.

همچنین سایر سخنرانان در این همایش به موضوعاتی مانند؛ ضرورت پیشرفت حوزه‌ها و تعامل علمای حوزه علمیه پاکستان و حوزه علمیه قم، تمجید از انقلاب اسلامی و نقش آن در تغییر و تحولات و پیشرفت حوزه‌های علمیه، تکریم نقش امام خمینی و مقام معظم رهبری در ترویج دین و اندیشه‌های اسلامی و به وجود آمدن انقلاب اسلامی در ایران، پرداختند و بر مقاومت مردم فلسطین و حمایت از مردم آن تأکید کردند و از همه کشورهای اسلامی خواستند که درحمایت از آرمان جبهه مقاومت اهتمام لازم را داشته باشند.

ویژه صدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم

بیست‌وهشتمین شماره از فصلنامه

جستارهای فقهی اصولی منتشر شد

بیست و هشتمین شماره از فصلنامه جستارهای فقهی اصولی، ویژه یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم منتشر شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، این شماره فصلنامه ویژه یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم و آراء مؤسس آن، آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی‌ﷺ منتشر شده است.

برخی از مقالات این شماره بدین شرح است:

– تحلیل انتقادی دیدگاه شیخ عبدالکریم حائری یزدی در انقلاب نسبت

– معنا واقتضائات اجتهاد تخصصی در عبادات و غیرعبادات

براساس ایدهٔ آیت‌الله عبدالکریم حائری‌ﷺ

– امکان‌سنجی پیدایی مکتب فقهی از اندیشه شیخ مؤسس

– نظریه تلازم تکلیفی اجتماعی با ثبوت حق از دیدگاه شیخ عبدالکریم حائری (مطالعه موردی اثبات «حق طلاق برای زوجه») – بازشناسی ملکهٔ عدالت در قلمرو فقه با رویکرد مبانی محقق حائری‌ﷺ